

Aquest PDF correspon a la versió HTML disponible en l'adreça adjunta. Els textos enllaçats només funcionen en la versió HTML que, a més, pot contenir actualitzacions no incorporades en aquest PDF.

<http://www.amnistiacatalunya.org/edu/pelis/dudh/cat/katyn.html>

El cine i la Declaració Universal dels Drets Humans

Manipulació de la història

Katyn

Any: 2007.

Durada: 115'.

Direcció: Andrzej Wajda.

País: Polònia.

Edat: A partir de 15 anys.

Argument: Basada en fets reals. Al setembre de 1939 Polònia va ser envaïda per l'oest per les tropes de Hitler, i per l'est per l'exèrcit soviètic. A la primavera de 1940, per ordre expressa de Stalin 22.000 oficials polonesos (un d'ells el pare d'Andrzej Wajda, el director de la pel·lícula) van ser assassinats d'un tret al cap i enterrats en fosses comunes a Katyn. La pel·lícula narra els últims dies d'aquests oficials i l'angoixa de les seves famílies. Després de la massacre, els alemanys van conquerir la zona als soviètics, van descobrir les fosses i van difondre la informació. Els soviètics van atribuir sempre els assassinats als alemanys, fins a la caiguda del comunisme el 1990.

Suggeriments didàctics

Altres articles de la Declaració que es poden treballar: 2, 9.

Temes: Dret a la vida, execucions extrajudicials, tergiversació de la història.

Elements de debat per a iniciar un cinefòrum:

- Els fets històrics poden ser absolutament objectius? Qui escriu la història? Quina és la versió dels fets del passat (bèl·lics o no) que preval?
- Per què hi ha fets històrics sobre els quals hi ha un majoritari consens (com per exemple la realitat i les dimensions de l'Holocaust) que algunes minories segueixen negant de forma rotunda?
- Tots els països, sigui quin sigui el seu sistema polític, manipulen la història? Pot ser que la diferència només consisteixi en l'habilitat o el grau amb què ho fan?

Altres reflexions que es poden tenir en compte:

- Un cop acabada la II Guerra Mundial, la Unió Soviètica va imposar la seva versió dels fets de Katyn. Llavors Polònia estava sota l'òrbita soviètica. Podien els ciutadans polonesos qüestionar la versió oficial donada pel govern de Stalin? Què podia fer i de quins recursos disposava un ciutadà polonès davant d'aquesta situació? A la Polònia soviètica era fàcil accedir a informacions procedents de països no comunistes?
- El 2012 es van desclassificar documents secrets dels Estats Units que demostren que en el moment dels fets de Katyn americans i anglesos coneixien quins eren els autors reals dels assassinats, però que com que llavors la Unió Soviètica era aliada en la lluita contra el nazisme, van decidir ocultar la informació i fins i tot impedir les investigacions de la Creu Roja. La lluita contra el nazisme justificava el silenci còmplice sobre aquests assassinats?

- Per què hi ha tantes pel·lícules fetes als Estats Units sobre batalles i crims del nazisme i tan poques sobre la política repressiva soviètica, amb les seves deportacions als gulags, execucions sumàries i milions de morts? Podria estar relacionat amb què el nazisme havia sigut ja derrotat i en canvi la ideologia de la Unió Soviètica tenia encara molta influència en diferents països del món? Podia estar relacionat amb les tensions de la Guerra Freda i l'amenaça nuclear?
- Per què hi ha tan poques pel·lícules sobre les bombes atòmiques d'Hiroshima i Nagasaki, o sobre els bombardejos anglo-americans sobre la població civil alemanya de Dresden a les acaballes de la Segona Guerra Mundial?
- Durant la Guerra Civil espanyola (i després) Franco va negar diferents vegades el bombardeig aeri de Guernica per part de la Legió Condor alemanya (Alemanya donava suport als rebels franquistes). Franco atribuïa la destrucció de Guernica a l'incendi que presumptament havien provocat els mateixos republicans. Si durant la guerra tots els mitjans de comunicació del territori franquista (i un cop acabada la guerra, els mitjans de tot Espanya) insistien en aquesta versió, quines possibilitats tenia la gent de saber la veritat?
- Quan la història es distorsiona en un sentit durant anys, pot estar justificat que quan més tard és possible, es distorsioni en sentit contrari "per equilibrar la balança"? O s'ha de procurar llavors assolir el màxim rigor, defugint els partidismes?
- A Espanya actualment hi ha un important moviment per recuperar la Memòria Històrica dels anys de la Guerra Civil i de la postguerra. Es promou la localització de fosses comunes de morts republicans i es recorden els bombardejos de la població civil de ciutats com Barcelona. En canvi, no es parla dels abusos que es van cometre en la zona republicana, com ara les execucions de religiosos (de vegades amb l'argument "que d'això ja se'n va parlar molt durant el franquisme"). És una bona Memòria Històrica, aquesta?
- La pel·lícula parla dels fets de Katyn, sense fer cap referència a altres fets transcendents del que passava a Polònia en aquells moments, com per exemple les deportacions i assassinats de jueus. N'hauria de parlar? Una pel·lícula sobre un moment històric ha de parlar de tot el que passava en aquell moment?
- En cas afirmatiu, amb aquest propòsit globalitzador, podria passar que al final "toles les pel·lícules històriques fossin la mateixa pel·lícula"?
- "La història l'escriuen els vencedors, sempre en interès propi". Sempre ha estat així i sempre serà així?
- Sense cap explicació prèvia, a mesura que va avançant la pel·lícula és fàcil entendre el que està passant?
- Text per comentar:

"En España, en cambio, se supo la verdad en seguida; verdad de un lado sin la verdad todavía más terrible del otro: a los españoles de los años 50 y 60 se les contaba una historia de Europa en la que estaba Katyn pero no Auschwitz. Lo contrario de lo que les sucedía a los otros europeos y americanos, que sabían de Auschwitz sin Katyn. En la historia soviética era peor: ni Auschwitz ni Katyn, todo confundido en la Gran Guerra Patria contra el nazismo con un solo héroe llamado Stalin; ni eran judías las víctimas de los campos, ni eran soviéticos los verdugos de Katyn." Lluís Bassets ('Katyn sin Auschwitz', El País, 22-10-2009)